

Examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. c)

Istorie

Varianta 3

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. 1858-ban, a hét hatalom aláírta a Párizsi Konvenciót (Convenția de la Paris). [...] A dokumentum bizonyos előírásai nagyon előrelátóak, más előírásai visszamaradottak voltak. Moldva (Moldova) és Havasalföld (Țara Românească) egyesülésének kérdésében – amely a románok számára alapvető volt – kompromisszumos megoldást választott. [...] Fenntartotta a Porta [Oszmán Birodalom] fennhatóságát és a nagyhatalmak „kollektív garanciáját”, a két ország „szabadon intézkedhetett a Fényes Porta bármilyen beavatkozása nélkül”, „Moldva és Havasalföld Egyesült Fejedelemségek” (Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești) nevet viselte, továbbra is fenntartotta a közigazgatási-politikai különállást. Mindkét fejedelemséget egy-egy uralkodó és a miniszterei vezették, az utóbbiakat a miniszteri felelősség terhelte. A törvényhozó hatalmat együttesen gyakorolta az uralkodó és az illető ország Gyűlése, valamint az újonnan létrehozott Központi Bizottság, amely közös volt a Fejedelemségekben. A bírói hatalom számára biztosítani kellett a függetlenséget [...]. Mindkét országban az uralkodót élethosszig választotta meg a Választói Gyűlés. Az uralkodó bárki lehetett Havasalföldről vagy Moldvából, aki rendelkezett 3000 arany jövedelemmel, és már tíz éven keresztül töltött be közhivatalt. [...] Összességében a Párizsi Konvenció annak ellenére, hogy nem adta meg az Egyesülést, közelebb vitte a románokat ahhoz a pillanathoz, amikor a fejedelemségek egyesülését megvalósíthatták.
(D. Berindei, *Istoria românilor*)

B. Al. I. Cuza uralkodásának kezdete nehézkesen indult, mivel két kormánnyal kellett együttműködnie, egyik Iași-ban (Iași), másik Bukarestben (București). Az Oszmán Birodalom csak 1861 végén ismerte el Moldva és Havasalföld politikai-közigazgatási egyesülését, Cuza uralkodásának idejére [...].

Az egyesülés megvalósulása után az erőteljes politikai ellentétek előkerültek a felmerülő, jelentősebb, megoldásra váró feladatok miatt, amelyek közül a leghangsúlyosabb természetesen a földtörvény kidolgozása volt [...]. Rövid időre egy másik kérdés tompította a földtörvény körüli ellentéteket: a kolostorok javainak kisajátítása [...]. Az 1863-as [...] törvény értelmében „a kolostorok teljes vagyona” az állam tulajdonába került. Ennek következményeként az ország területének közel egynegyede állami tulajdonná vált, amely növelte azt a területet, amely felett a hatóságok rendelkeztek a jövőbeni földhözjuttatáshoz. Azzal a céllal, hogy a későbbi földhözjuttatás, és más reformok útjából elhárítsa az akadályokat, Cuza [...] egy új alkotmányt (*Továbbfejlesztett Statutum*) (*Statutul Dezvoltător*) hirdetett ki, amely a törvényhozói hatalom rovására megerősítette az uralkodói hatalmat.
(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg az *új alkotmányt*, amelyet a **B** forrás említ! **2 pont**
2. Írjon ki az **A** forrásból egy információt az uralkodóra vonatkozóan! **2 pont**
3. Nevezzen meg két történelmi térséget, amelyek az **A** és a **B** forrásban is előfordulnak! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a hatalmak kompromisszumra jutottak a románok egyesülésének kérdésében! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra a **B** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt, amelyek Romániára (România) vonatkoztak az 1866–1886 közötti időszakban! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan történelmi tett között, amelyeket Románia hajtott végre a nemzetközi kapcsolatok terén 1917–1920 között! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

Azért, hogy megakadályozza a tatárok betörését Erdélybe (Transilvania), Nagy Lajos, Magyarország királya, elhatározta, hogy a Kárpátok (Carpați) keleti lejtőjén egy *őrgrófságot*, vagyis egy politikai-katonai védelmi alakulatot alapít. Ennek az alakulatnak az élére Dragoșt (Dragoș) nevezte ki. [...]

A független moldvai (Moldova) állam megalapítása Bogdan vajda nevéhez köthető. [...] Ő [...] kimutatta Magyarország királyával szembeni engedetlenségét, amiért leváltották a Máramaros (Țara Maramureșului) vajdája tisztségéről. Igazából a románok felkeléséről volt szó, akiket Bogdan vezetett, és akik a magyar uralom ellen lázadtak fel. [...] A lázadók kénytelenek voltak átkelni a hegyeken a Kárpátoktól keletre lévő térségbe. [...] Bogdan valószínűleg a Kárpátoktól keletre élő románok támogatásával eltávolította Balcot (Balc), Dragoș utódját a hatalomból, és elűzte őt Moldvából.

I. Lajos nem tudta elfogadni, hogy Moldva kikerül a fennhatósága alól. 1364-ben hadsereget küldött Bogdan ellen, amelyet ez legyőzött, ezáltal Moldva kikerült a magyar fennhatóság alól [...].

Moldva Lațcu (1369–1375) uralkodása alatt kezd aktívan részt venni a nemzetközi kapcsolatokban, [...] amikor az itteni lakosság a katolicizmusra való [...] „visszatérítése” okán újból felmerült a magyar terjeszkedés veszélye a Kárpátoktól keletre lévő térségben. Azért, hogy ezt a veszélyt megelőzze, Lațcu [...] V. Orbán pápához fordult azzal a kéréssel, hogy katolikus püspökséget alakítson Moldvában [...]. Ezáltal Szeret (Siret), amely nemrég lett Moldva fővárosa, megkapta a püspöki székhely státust is [...].

Moldva I. Petru Mușat (1375–1391) idejében folytatja a kelet- és délkelet európai nemzetközi kapcsolatok terén való megnyilvánulást. [...] Petru Mușat uralkodása idején a legfontosabb külpolitikai esemény [...] a lembergi (Liov) moldvai-lengyel egyezmény aláírása volt. [...] Moldva számára ennek az egyezménynek a politikai fontossága abban állt, hogy ezáltal I. Petru Mușat Lengyelország támogatását biztosította a régi magyar törekvésekkel szemben a Kárpátoktól keletre eső területeken. [...] Az ország stabilizálása és nemzetközi elismerése céljából [...] I. Petru Mușat elhatározta egy ortodox érsekség alapítását.

(I. Țurcanu, *Istoria românilor*)

Válaszoljon a forrás alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg Moldva fővárosát, amelyet a forrás említ! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján a máramarosi felkelés vezetőjét, és egy történelmi tettet, amelyet ez a vezető hajtott végre Moldvában! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt az *őrgrófságra* vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva a moldvai vezetők tevékenységére vonatkozóan az 1369-1391 közötti időszakból, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint a XV. században a románok részt vesznek törökellenes katonai tevékenységekben! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét Románia (România) politikai fejlődéséről a XX. század második felében, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- mutassa be a Romániában a sztálinizmus korszakában, a XX. század második felében elfogadott alkotmányt;
- nevezzen meg két, a nemzetközi kapcsolatok terén lezajlott politikai eseményt, amelyet Románia hajtott végre 1955–1969 között;
- említse meg egy Romániában 1970–1988 között végrehajtott politikai gyakorlatot, és említse meg ezeknek két jellemzőjét;
- fejtse ki véleményét a Romániában 1990–1997 közötti demokráciával kapcsolatosan, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.